Obrazy církve podle Lumen gentium

Katecheze s dospělými (novokřtěnci v rámci mystagogie)

Katecheze přibližuje novokřtěncům biblické obrazy církve, které rozvíjí konstituce Druhého vatikánského koncilu Lumen gentium. Navazuje na výklad charakteristik církve podle vyznání víry a prostřednictvím obrazů stáda, pole a vinné révy, stavby a chrámu, nevěsty, Kristova těla a Božího lidu pomáhá porozumět jejímu vztahu ke Kristu i vzájemným vztahům věřících. Propojuje srozumitelný výklad s otázkami k rozhovoru a osobní reflexi. Jejím cílem je prohloubit vědomí sounáležitosti s církví a pomoci účastníkům objevovat vlastní místo, dary a odpovědnost v jejím životě i poslání ve světě.

Materiál nabízí širší výběr biblických obrazů církve. Není nutné věnovat se během jediného setkání všem. Katecheta může podle časových možností, zkušeností a potřeb skupiny zvolit jen některé z nich a ostatní ponechat k další práci či osobnímu studiu.

1. Modlitební četba – jedno tělo, mnoho údů (cca 10 minut)

Biblický text: 1 Kor 12,12–27.

Modlitební četba navazuje na předchozí výklad vlastností církve a otevírá téma jejích obrazů. Účastníci dostávají prostor naslouchat Božímu slovu a vztáhnout je k vlastnímu místu ve společenství.

Pro uvedení je možné vysvětlit kontext: Mluvili jsme o tom, jaká církev je: jedna, svatá, všeobecná a apoštolská. Teď se na chvíli zastavíme nad textem, který nám ji přiblíží obrazem lidského těla.

Apoštol Pavel píše křesťanům v Korintu. Ve společenství jsou různí lidé s různými dary a potřebují se učit žít spolu. Pavel jim připomíná jejich spojení s Kristem i vzájemnou potřebnost.

- **Lectio:** Čtení textu
- **Meditatio:** Co pro mě znamená, že skrze křest patřím ke Kristovu tělu? Ke komu mě tento text obrací — čí pomoc potřebuji nebo komu mohu věnovat větší pozornost?
- **Odpověď v modlitbě:** *Pane Ježíši, děkuji, že k tobě smím patřit. Uč mě přijímat pomoc druhých a všímat si těch, kteří potřebují mě.*

2. Úvod k výkladu

Vyložili jsme, **jaká církev je**: jedna, svatá, všeobecná a apoštolská, to vyznáváme v Krédu. Teď se na tutéž církev podíváme prostřednictvím obrazů, které nám nabízí Bible a které připomíná konstituce *Lumen gentium*.

> **Lumen gentium** *je jeden z hlavních dokumentů Druhého vatikánského koncilu — shromáždění katolických biskupů z celého světa, které probíhalo v letech 1962–1965. Jeho latinský název znamená „Světlo národů" a označuje Krista. Dokument vysvětluje, co je církev, jaké má poslání a jaké místo v ní mají jednotliví věřící.*

💡 **Otázka:** *Proč potřebujeme o církvi mluvit v obrazech?* (analogie známého člověka: něco o něm víme, známe jeho vlastnosti, ale pochopíme ho také díky vztahům. Každý pohled odhaluje něco dalšího.)

Podobně obrazy církve ukazují, **jaký vztah máme ke Kristu, co nás spojuje mezi sebou a k čemu jsme povoláni**. U každého obrazu se proto budeme ptát: **Co nám pomáhá pochopit o církvi — a co říká o mém vlastním místě v ní?**

3. Obrazy církve

👉 **Poznámka pro katechetu**: Jednotlivé obrazy církve **představujeme** v krátkém **výkladu** a po každé části ponecháme **prostor na reflexi**. **Diskusi** můžeme řídit pomocí **navržených otázek** vycházejících z výkladu; není nutné je využívat vůbec, nebo je možné vybrat jen některé.

A/ Stádo a pastýř — patříme Kristu a učíme se ho následovat

Když slyšíme přirovnání církve ke **stádu**, může nám znít různě. Někdo si představí bezpečí a společnou cestu, jiný poslušný dav. Musíme se ale podívat, jak o pastýři mluví Bible. U **proroka Ezechiela** Bůh vytýká vůdcům svého lidu, že se starají o sebe, ale zanedbávají slabé, nemocné a ztracené. Potom slibuje, že své ovce sám vyhledá, shromáždí a bude o ně pečovat. Obraz pastýře tak vyjadřuje **odpovědnost za život druhých**. *(Ez 34,1–16)*

Kdo je pastýřem církve? Ježíš na tuto péči navazuje, když o sobě říká, že je dobrý pastýř. Své ovce zná, volá je jménem a ony rozpoznávají jeho hlas. Jeho péče sahá až k tomu, že za ně dává život. *(Jan 10,3–4.11–15)*

Pro nás to znamená, že **v církvi máme osobní vztah ke Kristu**. Každý přichází s vlastním příběhem, otázkami i zraněními. Společně nás přivádí právě on.

Lumen gentium zdůrazňuje, že i když církev vedou lidští pastýři, stále ji vede a živí sám Kristus. Služba papeže, biskupů a kněží má tuto jeho péči zpřítomňovat: pomáhat lidem poznávat evangelium, žít ze svátostí a růst ve víře. Také oni sami potřebují Kristu naslouchat a následovat ho. *(LG 6)*

Jak se učíme poznávat jeho hlas? V Janově evangeliu ovce následují pastýře, protože znají jeho hlas. Pro nás je to **pozvání** postupně poznávat Ježíše: naslouchat jeho slovům, všímat si jeho jednání a učit se podle něj rozhodovat.

Co znamená patřit ke stádu? Tento obraz připomíná také **společnou cestu**. Ve víře se můžeme podpírat: někdy potřebujeme povzbuzení my, jindy ho můžeme nabídnout druhému. Otázka je, zda si všímáme i člověka, který se přestal ozývat, něčemu nerozumí nebo prochází těžkostmi.

LG vedle stáda připomíná také **ovčinec, jehož dveřmi je Kristus**. Oba obrazy obracejí naši pozornost k němu: skrze něj vstupujeme do života s Bohem a jeho následujeme na společné cestě.

Otázky pro diskusi:

- *Co obraz stáda vyvolává ve vás? Co je vám na něm blízké a co vám případně vadí?*
- *Co vám pomáhá důvěřovat někomu, kdo vás vede?*
- *Vzpomínáte si na Ježíšovo slovo nebo jednání, které už ovlivnilo nějaké vaše rozhodnutí?*
- *Co můžeme udělat pro to, aby se mezi námi člověk cítil osobně přijatý?*

Poznámka pro katechetu: Biblickou oporou jsou Ez 34,1–16 a Jan 10,1–15; výklad služby pastýřů a obraz ovčince vycházejí z LG 6.

B/ Pole a vinná réva — Bůh nám dává růst a zve nás ke spolupráci

Od pastýřů se přesuneme k pěstitelům. Kdo někdy něco zasadil, ví, kolik **péče** rostlina potřebuje. Přesto nemůžeme růst přikázat ani ho urychlit.

Boží pole — růst závisí na Bohu a potřebuje lidskou péči. Apoštol Pavel *(1 Kor 3,5–9)* přirovnává křesťanské společenství k Božímu poli. Připomíná, že on sázel, Apollos zaléval, ale růst dával Bůh. Oba lidé sloužili témuž dílu, každý jinak.

Podobně můžeme přemýšlet o **vlastní cestě k víře**. Někdo nám o Bohu poprvé řekl, jiný nás přijal ve společenství, další nám pomohl porozumět otázce, která nás trápila. Skrze jejich službu mohl působit Bůh.

Tento obraz nás učí **vděčnosti i trpělivosti**. Také po křtu potřebujeme péči a čas. Něčemu porozumíme rychle, jiné věci v nás dozrávají dlouho. Můžeme vytvářet prostor pro růst a přijímat pomoc druhých.

Vinice — jsme společenství, o které Bůh pečuje. Obraz vinice, kterou pěstuje Bůh, zdůrazňuje jeho **péči o celé společenství**. *(LG 6)* Můžeme se ptát, jaké prostředí vytváříme. Růst podporuje povzbuzení, pravdivá zpětná vazba nebo ochota společně hledat odpověď.

Vinná réva a ratolesti — život čerpáme z Krista. Ježíš tento obraz ještě prohlubuje: sám je vinnou révou a učedníci jsou ratolesti, tedy její větve. Větev může nést hrozny díky tomu, že **zůstává spojená** s révou. Podobně učedníci čerpají život z něho. *(Jan 15,1–5).*

Tady se dostáváme k samotnému **zdroji života** církve. Její život vyrůstá ze spojení s Kristem. Ježíš proto vybízí učedníky, aby v něm zůstávali, přijímali jeho slovo a žili v jeho lásce. *(Jan 15,7–10)* Pro nás může mít toto „zůstávání" velmi **obyčejnou podobu:** chvíli modlitby, naslouchání evangeliu, účast na eucharistii nebo rozhodnutí vrátit se k Bohu po vlastním selhání.

Jaké ovoce má vyrůstat? Ježíšova řeč o révě pokračuje **přikázáním vzájemné lásky.** Ovoce spojení s ním proto můžeme hledat také v tom, jak jednáme s lidmi. *(Jan 15,12–17).* Takové změny mohou být nenápadné. Při pohledu zpět ale někdy poznáme, že v nás něco dozrálo.

Otázky pro diskusi:

- *Pěstovali jste někdy něco? Co vás to naučilo o péči a trpělivosti?*
- *Kdo na vaší cestě „sázel" a kdo „zaléval"? Čím vám tito lidé pomohli?*
- *Co mezi námi pomáhá víře růst? Co ji naopak může dusit?*
- *Co vám pomáhá udržovat vztah s Kristem, když první nadšení zeslábne nebo máte mnoho starostí?*
- *Pozorujete ve svém životě nějaké drobné ovoce víry? Co byste chtěli Bohu svěřit, aby to ve vás mohlo růst?*

Poznámka pro katechetu: Biblickou oporou jsou 1 Kor 3,5–9; Jan 15,1–17; výklad o poli a vinici rovněž vychází z LG 6.

C/ Stavba a chrám — Kristus nás spojuje v Boží příbytek

Od rostlin se přesuneme ke stavbě. Když se staví dům, potřebujeme **pevný základ** a jednotlivé části musí být dobře propojené. Hromada kamenů ještě není domem. Teprve jejich **uspořádáním** vzniká prostor, ve kterém se dá žít.

Kristus — ten, na kterém stavba stojí. LG přirovnává církev k Boží stavbě. Její pevnost a soudržnost pocházejí od Krista. Dokument připomíná biblický obraz kamene, který stavitelé zavrhli, ale který má rozhodující místo. *(LG 6)* Je jím Ježíš: lidmi odmítnutý a ukřižovaný, ale Bohem vzkříšený. Právě k němu přicházíme a o něho se opíráme. *(1 Petr 2,4–7)*

Pro život církve to znamená stále se vracet k otázce, zda **naše jednání odpovídá jeho evangeliu**. Platí to i pro malé společenství: při plánování setkání, řešení neshod nebo rozhodování, komu věnujeme pozornost.

Živé kameny — do této stavby patříme také my. První Petrův list nazývá věřící živými kameny, z nichž vzniká duchovní stavba. Je to zvláštní spojení: živí lidé přicházejí ke Kristu a nechávají se spojovat s ostatními. *(1 Petr 2,4–5).* Text mluví o **společné stavbě**. Víra se rozvíjí také tím, že přijímáme pomoc, naslouchámе jiné zkušenosti a učíme se spolu vycházet.

Boží dům — dostáváme místo v rodině. LG používá také označení Boží dům, ve kterém přebývá Boží rodina. *(LG 6)* Tento obraz můžeme vztáhnout **k přijetí**. Pocit domova někdy začíná docela malým gestem — někdo ve společenství druhého osloví jménem, představí ostatním nebo mu nabídne místo vedle sebe.

Chrám — Bůh přebývá mezi námi. Obraz chrámu přidává ještě hlubší rozměr: církev je Božím příbytkem v Duchu. Bůh nám dává účast na svém životě a spojuje nás se sebou i navzájem. *(LG 6)*

První Petrův list k tomu připojuje **poslání** přinášet skrze Ježíše Krista **duchovní oběti přijatelné Bohu**. *(1 Petr 2,5)* Můžeme mu tedy **nabídnout vlastní život**: práci, péči o druhé, radost i námahu. Při společné modlitbě a slavení svátostí se učíme celý svůj život obracet k němu.

Otázky pro diskusi:

- *Co podle vás dělá z nějakého místa domov? Je to samotná budova, nebo ještě něco dalšího?*
- *Co nám může pomoci, abychom při společném rozhodování opravdu vycházeli z Ježíšova příkladu?*
- *Kdy vám někdo ze společenství pomohl nést něco, na co jste sami nestačili?*

- *Co pomohlo vám, když jste do církve nebo do této skupiny přicházeli?*
- *Co ze svého současného života byste chtěli Bohu nabídnout nebo svěřit?*

👉 **Poznámka pro katechetu**: Biblickou oporou je 1 Petr 2,4–7; výklad o Boží stavbě opět vychází z LG 6.

D/ Nevěsta — církev je milovaná a učí se odpovídat láskou

Dosavadní obrazy nám pomáhaly přemýšlet o vedení, růstu a společném životě. Obraz nevěsty obrací pozornost zvláště **k osobnímu vztahu**: k lásce, důvěře a věrnosti.

Kristus miluje církev a dává za ni sebe. List Efezanům vysvětluje Kristův vztah k církvi pomocí manželské lásky. Kristus církev miloval a vydal sám sebe za ni, aby ji posvětil. Jeho láska má podobu **darovaného života**. *(Ef 5,25–27)*

Pro nově pokřtěného člověka je důležité slyšet toto: vstoupili jste do **společenství, které Kristus miluje**. Z této lásky můžete žít a postupně se na ni učit odpovídat. Tento obraz se týká **celé církve** — žen i mužů, svobodných i lidí žijících v manželství. Všichni **společně** jsme zváni přijímat Kristovu lásku a zůstávat mu věrní.

Smlouva — vztah, který má trvat. LG říká, že Kristus spojil církev se sebou nezrušitelnou smlouvou a stále o ni pečuje. *(LG 6).* Smlouva = pevné **spojení** a **závazek věrnosti**. Důvěra roste, když se na druhého můžeme spolehnout také v době, kdy prožíváme těžkosti.

Také náš vztah ke Kristu prochází **různými obdobími**. Někdy je modlitba snadná a víra přináší radost, jindy přichází únava nebo otázky. Tehdy můžeme hledat **drobné způsoby, jak vztah dál žít**: vyhradit si chvíli pro modlitbu, svěřit Bohu pochybnosti nebo požádat někoho o doprovázení.

Milovaná církev potřebuje proměnu. Kristus svou láskou církev **posvěcuje**. LG zároveň připomíná, že církev **zahrnuje hříšníky** a stále **potřebuje očišťování**, pokání a obnovu. *(LG 6 a 8)*

Také my můžeme **přijímat odpuštění** a **měnit své jednání**. V našem společenství se odpověď na Kristovu lásku může projevit třeba ochotou přiznat chybu, napravit způsobenou škodu nebo naslouchat tomu, koho jsme přehlíželi. Láska k církvi proto zahrnuje také odpovědnost za její život. Každý můžeme přispívat k tomu, aby se v našich vztazích více projevovalo evangelium.

Nevěsta očekává setkání — máme před sebou budoucnost. Kniha Zjevení představuje **nový Jeruzalém** jako nevěstu připravenou pro svého ženicha. S tímto obrazem spojuje příslib, že Bůh bude **přebývat se svými lidmi** a setře jim slzy. *(Zj 21,1–4).* Obraz nevěsty tedy otevírá také **naději**. Vztah, který dnes žijeme ve víře, směřuje k **plnému společenství s Bohem**. Církev je na cestě k tomuto setkání.

Otázky pro diskusi:

- *Když řekneme, že dva lidé patří k sobě, podle čeho poznáváme hloubku jejich vztahu?*
- *Co s člověkem dělá zkušenost, že je milován ještě předtím, než něco dokáže?*
- *Co pomáhá pečovat o důležitý vztah, když počáteční nadšení zeslábne?*
- *V čem může naše skupina lépe odpovídat na lásku, kterou od Krista přijímá?*
- *Co pro vás znamená představa, že cílem naší cesty je setkání s někým, kdo nás miluje?*

Poznámka pro katechetu: Biblickou oporou je Ef 5,25–32 a Zj 21,1–4; výklad vychází z LG 6 a 8.

E/ Kristovo tělo — žijeme z Krista a potřebujeme jeden druhého

Každá část lidského těla má **jiný úkol** a všechny spolu souvisejí.

Spojuje nás sám Kristus. Apoštol Pavel přirovnává církev k tělu a věřící k jeho údům, tedy částem. LG tento obraz rozvíjí: Kristus nás svým Duchem spojuje se sebou a navzájem. On je hlavou tohoto těla a z něho církev čerpá život. *(LG 7)*

Označení „Kristovo tělo“ tak vyjadřuje **hluboké spojení**. Křesťané patří Kristu a jsou povoláni stále více přijímat jeho způsob života: učit se jeho lásce, pravdivosti, ochotě sloužit a odpouštět.

Křtem jsme byli přijati do jednoho těla. Pavel připomíná, že jsme byli jedním Duchem pokřtěni v jedno tělo. Pro vás nedávno pokřtěné je to důležité: máte **nový vztah ke Kristu** a zároveň jste byli **spojeni s ostatními** věřícími.

Toto spojení **prohlubuje eucharistie**. Pavel spojuje účast na jednom eucharistickém chlebě s tím, že společně tvoříme jedno tělo. Když přicházíme ke svatému přijímání, můžeme si **připomenout také lidi kolem sebe**: přijímáme téhož Pána a učíme se navzájem přijímat jako bratři a sestry.

Jeden Duch dává různé dary. Tělo potřebuje rozdílné části. Podobně Duch svatý obdarovává **věřící různými dary**, aby sloužily **společnému dobru**. *(1 Kor 12,4–11)*

Někdo dovede dobře vysvětlovat, jiný naslouchat nebo prakticky pomoci. Někdo přináší zkušenost, další se dokáže zeptat na věc, kterou se ostatní ostýchají vyslovit. Dary se mohou postupně ukazovat a rozvíjet. Také různé **služby** v církvi mají **pomáhat životu celého společenství**. Duch svatý nás oživuje a sjednocuje; naše rozdílnost tak může přinášet užitek všem. *(LG 7)*

Každý potřebuje ostatní a každý má své místo. Pavel si představuje, že by noha přestala patřit k tělu, protože není rukou. Takové uvažování ukazuje **dvě pokušení**: podceňovat sebe a přehlížet druhé. Ve společenství se proto učíme **přijímat své místo i místo ostatních**. Nemusíme se všichni podobat jednomu člověku ve skupině. Svou hodnotu neztrácíme, ani když potřebujeme pomoci.

Radost i bolest jednoho se týká všech. Pavel zdůrazňuje **zvláštní péči o slabší** členy a připomíná společné prožívání utrpení i radosti. *(1 Kor 12,22–26)* Spojení v Kristu dostává konkrétní podobu v naší vzájemné péči.

Otázky pro diskusi:

- *Zažili jste, že vás drobné zranění omezilo víc, než jste čekali? Co vám to ukázalo o propojení celého těla?*
- *Co podle vás znamená, že naše skupina patří Kristu? Jak by to mohlo být poznat?*
- *Proměňuje souvislost eucharistie a církve jako Kristova těla nějak váš pohled na společné slavení mše?*
- *Čeho si vážíte na někom z této skupiny? Čím obohacuje ostatní?*
- *Co by pomohlo člověku, který si mezi námi připadá zbytečný nebo málo schopný?*
- *Jak můžeme dát někomu poznat, že nám jeho trápení není lhostejné?*

Poznámka pro katechetu: Biblickou oporou je 1 Kor 12,4–27 a 1 Kor 10,16–17; výklad vychází z LG 7.

F/ Boží lid — Bůh nás svolává a posílá na společnou cestu

Lidé vytvářejí různá **společenství**: spojuje je rodina, přátelství, práce nebo společný zájem. **Co ale spojuje církev**, v níž se setkávají lidé různých povah, zkušeností, jazyků i národností?

Bůh vytváří společenství. LG připomíná, že Bůh chce lidi **přivádět ke spáse** ve **vzájemném spojení**. Vyvolil si Izrael, uzavřel s ním smlouvu a provázel ho dějinami. V Kristu pak svolává ze Židů i ostatních národů lid spojený vírou a Duchem svatým. *(LG 9)*

Naše vlastní cesta k víře je tedy **součástí mnohem většího příběhu**. Před námi žily generace lidí, které Bohu naslouchaly, předávaly víru a také zápasily s pochybnostmi. Do tohoto příběhu nyní vstupujeme my.

Dostali jsme důstojnost Božích dětí. LG zdůrazňuje důstojnost a svobodu Božích dětí, v jejichž srdcích přebývá Duch svatý. Do Božího lidu patříme **společně**, i když máme **různé služby a odpovědnosti**. *(LG 9)* Je důležité, aby se tato důstojnost **projevovala i v našem jednání**.

Máme společný směr. Boží lid má podle LG za **hlavu Krista**, jeho zákonem je Kristovo **přikázání lásky** a cílem **Boží království**. *(LG 9)*

Při společném **rozhodování** se proto můžeme ptát: Pomůže toto jednání druhým? Odpovídá způsob, jak spolu mluvíme, Ježíšově lásce? Dáváme prostor také lidem, se kterými si přirozeně tolik nerozumíme? **Společná cesta vyžaduje trpělivost.** Někdy někoho povzbudíme, jindy sami potřebujeme podporu. Učíme se také přiznat chybu, odpustit si a pokračovat dál.

Byli jsme přijati, abychom mohli svědčit. První Petrův list spojuje označení Boží lid se zkušeností přijatého milosrdenství a s úkolem hlásat Boží veliké činy. Vyzývá také k takovému životu mezi ostatními lidmi, který je může přivést k oslavě Boha. *(1 Petr 2,9–12)*

Naše **příslušnost k církvi** tak pokračuje i po **skončení setkání nebo mše**. V rodině, zaměstnání či mezi přáteli můžeme zpřítomňovat něco z toho, co sami od Boha přijímáme: pozornost, odpuštění, naději a ochotu pomoci. Někdy přijde příležitost o víře mluvit. Jindy bude důležité dodržet slovo, zastat se přehlíženého člověka nebo někoho vyslechnout.

💡 Otázky pro diskusi:

- *Co spojuje naši skupinu? A co máme společného s křesťany, které jsme nikdy nepotkali?*
- *Jaké to pro vás je, když si uvědomíte, že vaše víra souvisí s příběhem tolika dalších lidí?*
- *Podle čeho poznáte, že vás někdo ve společenství bere vážně?*
- *Co nám pomáhá zůstat spolu, když máme rozdílné názory nebo se nám spolupráce nedaří?*
- *Kde mohu v příštím týdnu konkrétně žít to, že patřím do Božího lidu?*

👉 **Poznámka pro katechetu**: Biblickou oporou je 1 Petr 2,9–12; výklad vychází z LG 9.